

شیوع هلیکوباکتر پیلوری در ضایعه های آندوسکوپی بیماران مرکز آموزشی- درمانی بوعلی سینای قزوین (۱۳۸۱)

دکتر علی اکبر حاج آقامحمدی* دکتر همایون شیخ الاسلامی** دکتر رؤیا اسماعیلی***

Prevalence of Helicobacter Pylori infection in different endoscopic lesions of patients in Qazvin Bouali Sina hospital (2002)

AA.Hajagamohammadi ☆ H.Sheikholslami R.Esmaeili

*Abstract

Background: Helicobacter pylori is known as the most common causative agent of bacterial infection in human which causes peptic ulcer and gastric tumor.

Objective: To investigate the incidence of HP infection in different endoscopic lesions from 125 patients in Qazvin Bouali Sina hospital

Methods: This was a descriptive study on endoscopic lesions of patients referred to Bouali Sina hospital in 2001-2002 (June-January). The present study was an endoscopic-based observation in which the data collected through using a questionnaire, endoscopic finding and also a biopsy from antrum for rapid ureas test if the patient was suitable to be included in our study. The data was further statistically analyzed using SPSS.

Findings: The incidence of H.P in duodenal ulcer was 70%. Other findings were: normal endoscopic appearance (58.8%), gastric ulcer (43.7%), erythema of antrum (62.2%) and esophagitis (40.7%). Epigastric pain was the most common clinical manifestation among the first four groups whereas the hurt burn was the dominant complaint in esophagitis group.

Conclusion: Following the administration of different treatment protocols against HP infection, the incidence of HP decreased in different gastrointestinal diseases.

Keywords: Helicobacter Pylori, Duodenal Ulcer, Stomach Ulcer, Peptic Ulcer, Endoscopy, Gastritis

* چکیده

زمینه: هلیکوباکتر پیلوری شایع ترین عفونت مزمن باکتریایی انسان است که می تواند زخم گوارشی یا تومور معده ایجاد نماید.
هدف: مطالعه به منظور تعیین شیوع عفونت هلیکوباکتر پیلوری در ضایعه های مختلف آندوسکوپی بیماران مراجعه کننده به بخش آندوسکوپی بیمارستان بوعلی سینای قزوین انجام شد.

مواد و روش ها: این مطالعه توصیفی از تیرتا بهمن ماه ۱۳۸۱ بر روی ۱۲۵ بیمار مراجعه کننده به بخش آندوسکوپی بیمارستان بوعلی سینای قزوین انجام شد. ابزار جمع آوری اطلاعات، آندوسکوپی و آزمون اوره آز سریع بود. پس از انجام آندوسکوپی و توصیف ضایعه، یک بیوپسی نیز از آنتروم معده تهیه و آزمون اوره آز سریع انجام می شد. نحوه انتخاب بیماران بر اساس مراجعه بیمار به بخش آندوسکوپی بیمارستان بود.

یافته ها: شیوع هلیکوباکتر پیلوری در زخم اثنی عشر ۷۰٪، آندوسکوپی طبیعی ۵۸/۸٪، زخم معده ۴۳/۷٪، ازوفازیت ۴۰/۷٪ و اریتم آنتر ۶۲/۲٪ بود. شایع ترین علامت بالینی در ازوفازیت ترش کردن و در سایر موارد، درد ایپیگاستر بود.

نتیجه گیری: با توجه به درمان های روزافزون بر علیه هلیکوباکتر پیلوری، شیوع آن در ضایعه های مختلف گوارشی کاهش یافته است.

کلیدواژه ها: هلیکوباکتر پیلوری، زخم اثنی عشر، زخم معده، زخم پپتیک، آندوسکوپی، گاستریت

* استادیار گروه داخلی دانشگاه علوم پزشکی قزوین

** دانشیار گروه داخلی دانشگاه علوم پزشکی قزوین

*** پزشک عمومی

آدرس مکاتبه: قزوین، مرکز آموزشی- درمانی بوعلی سینا، تلفن ۳۳۳۹۰۴۹

* مقدمه :

مصرف اومپرازول، H_2 بلوکر یا آنتی‌بیوتیک ۲ هفته اخیر و وجود خون‌ریزی فعال از مطالعه خارج می‌شدند؛ زیرا در این موارد آزمون اوره‌آز ممکن است به طور کاذب منفی شود. در ابتدا پرسش‌نامه‌ای برای بیماران تکمیل و آندوسکوپی انجام می‌شد که علاوه بر ثبت ضایعه‌های مشاهده شده یک نمونه از محل آنتر جهت انجام آزمون اوره‌آز برداشته می‌شد.

در نهایت با مشاهده نتیجه آزمون اوره‌آز در فواصل ۱ و ۲۴ ساعت بعد، نتیجه آن در پرسش‌نامه درج می‌شد. داده‌ها با نرم‌افزار SPSS تجزیه و تحلیل شدند. لازم به ذکر است که در پایان مطالعه بیماران مشکوک به ضایعه‌های تومورال معده نیز به دلیل تعداد ناکافی آنها از مطالعه خارج شدند.

* یافته‌ها :

در مجموع ۱۲۵ بیمار با میانگین سنی ۴۱/۲ سال بررسی شدند که ۶۴ نفر (۵۱/۲ درصد) مرد و ۶۱ نفر (۴۸/۸ درصد) زن بودند.

از نظر نتایج آندوسکوپی، ۴۵ نفر (۳۶ درصد) با میانگین سنی ۴۱/۲ سال آندوسکوپی طبیعی، ۲۷ نفر (۲۱/۶ درصد) با میانگین سنی ۴۶/۹ سال اریتم آنتروم، ۲۰ نفر (۱۶ درصد) با میانگین سنی ۴۳/۸ سال زخم اثنی‌عشر، ۱۷ نفر (۱۳/۶ درصد) با میانگین سنی ۵۱ سال زخم معده و ۱۶ نفر (۱۲/۸ درصد) با میانگین سنی ۴۲/۸ سال مبتلا به ازوفازیت بودند (نمودار شماره ۱).

آزمون هلیکوباکتریلوری در ۶۸ نفر (۵۴/۴ درصد) مثبت بود. عفونت هلیکوباکتریلوری در بیماران زخم اثنی‌عشر ۷۰ درصد، اریتم آنتروم ۶۲/۲ درصد، آندوسکوپی طبیعی ۵۸/۸ درصد، زخم معده ۴۳/۷ درصد و ازوفازیت ۴۰/۷ درصد مثبت بود (نمودار شماره ۲).

در ضمن علامت اصلی بیماران در گروه ازوفازیت ترش کردن و در سایر گروه‌ها درد اپیگاستر بود.

هلیکوباکتریلوری یک باسیل کوتاه گرم‌منفی و میکروآتروفیلیک است که به دنبال تجمع در معده، به طور عمده در عمق ژل پوشاننده مخاط معده یافت می‌شود. این میکروارگانیسم با تولید آنزیم‌ها و پروتئین‌های مختلف و ایجاد واکنش‌های التهابی مسؤؤل ایجاد یا تسهیل آثار تخریبی در مخاط گوارشی است.^(۱)

از سال ۱۹۸۰ که این باکتری کشف شد، تاکنون تحقیق‌های گسترده‌ای جهت شناخت بیش‌تر ارتباط این ارگانیسم با ضایعه‌های مختلف گوارشی انجام شده است. تا آنجا که سازمان جهانی بهداشت آن را به عنوان یکی از شایع‌ترین عفونت‌های مزمن باکتریایی در انسان و در عین حال کارسینوزن معرفی کرده است و تخمین زده می‌شود که ۵۰ درصد افراد جهان به آن آلوده باشند.^(۲)

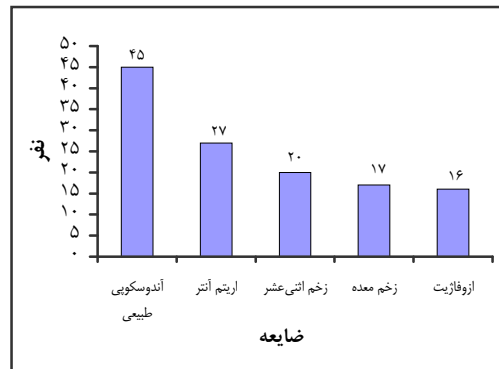
از آنجا که تشخیص به موقع، درمان و ریشه‌کنی این ارگانیسم سبب درمان یا پیشگیری از پیشرفت یا عود چندین بیماری گوارشی از جمله زخم‌های پپتیک، گاستریت، دژودنیت، آدنوکارسینوم، لنفوم معده و سوء‌هاضمه بدون زخم می‌شود، این مطالعه با هدف تعیین شیوع این میکروارگانیسم در ضایعه‌های مختلف آندوسکوپی بیماران مراجعه‌کننده به بخش آندوسکوپی بیمارستان بوعلی‌سینای قزوین انجام شد.

* مواد و روش‌ها :

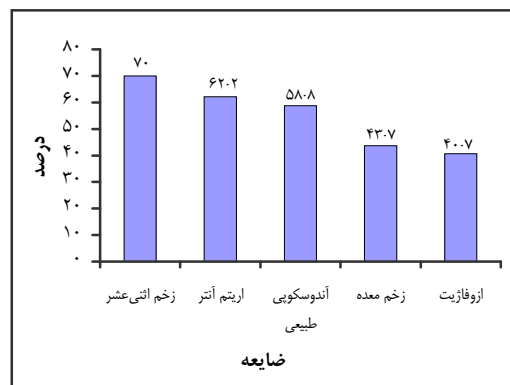
این مطالعه توصیفی از تیر تا بهمن ماه ۱۳۸۱ در بیمارستان بوعلی‌سینای قزوین انجام شد. برای آندوسکوپی از دستگاه ویدئوآندوسکوپ مدل الیمپوس و برای اثبات وجود هلیکوباکتریلوری از محیط اوره‌آز سریع با حساسیت ۹۰ درصد و ویژگی ۱۰۰ درصد (NPV 84, PPV:100) استفاده شد. در این مطالعه تمام آندوسکوپی‌ها توسط دو نفر متخصص آندوسکوپی انجام و آزمون اوره‌آز سریع نیز توسط ایشان خوانده شد.

تمام بیماران مراجعه‌کننده به بخش آندوسکوپی بیمارستان بوعلی‌سینا وارد مطالعه شدند و در صورت

نمودار ۱- توزیع نسبی ضایعه‌های مختلف آندوسکوپی

نمودار ۲- میزان عفونت هلیکوباکتریلوری در ضایعه‌های مختلف آندوسکوپی

میزان شیوع هلیکوباکتریلوری در زخم معده ۵۸/۸ درصد بود. در حالی که در مطالعه‌های مشابه قدیمی‌تر ۵۵ تا ۹۵ درصد و در مطالعه‌های جدیدتر ۷۰ درصد گزارش شده است.^(۴)

شایع‌ترین علامت بالینی در ۴ گروه اول یعنی آندوسکوپی طبیعی، زخم اثنی عشر، زخم معده و اریتم آنتروم، درد اپیگاستر بود که بیش‌ترین درد را (۷۰ درصد) مبتلایان به زخم اثنی عشر ابراز نمودند. در حالی که بیش‌ترین علامت بیماران ازوفازیتی (۸۷/۵ درصد) ترش کردن بود که این یافته نیز کاملاً منطبق با نتایج مطالعه‌های مشابه است.^(۱)

در مجموع به نظر می‌رسد همگام با درمان‌های روزافزون برعلیه هلیکوباکتریلوری، شیوع این میکروارگانیسم در ضایعه‌های مختلف گوارشی در منطقه قزوین نیز در حال تغییر و کاهش است و مطالعه‌های همه‌گیرشناختی گسترده در آینده می‌توانند کاهش شیوع بیماری‌های مرتبط با هلیکوباکتریلوری را اثبات نمایند.

* سپاسگزاری :

از همکاری کارکنان بخش آندوسکوپی مرکز آموزشی- درمانی بوعلی‌سینای قزوین خانم‌ها حسینی، اکبری و آقای میرزایی قدردانی می‌شود.

* مراجع :

1. Feldman M. Gastrointestinal and liver disease. 17th ed, USA, WB Saunders, 2002, 607-732
2. International Agency for Research on Cancers. Lyons, France, IARC, 1994, 61
3. Daneil W Foster, Harrison. Principle of internal medicine. 15th ed, New York, Mc Grow hill, 2001, 211
4. Borody TG, George IL. Helicobacter pylori in GI disease. Gastroenterology 1991; 1154

* بحث و نتیجه‌گیری :

در این مطالعه شیوع کلی هلیکوباکتریلوری در مراجعین به بخش آندوسکوپی ۵۴/۴ درصد بود که در بین ضایعه‌های مختلف، بیماران مبتلا به زخم اثنی عشر با ۷۰ درصد هلیکوباکتریلوری مثبت، بالاترین میزان آلودگی با میکروارگانیسم را داشتند. این در حالی است که مطالعه‌های قدیمی‌تر شیوع هلیکوباکتریلوری را در زخم اثنی عشر ۸۰ تا ۹۵ درصد ذکر نموده‌اند و در مطالعه‌های جدیدتر این میزان به ۳۰ تا ۶۰ درصد کاهش یافته است.^(۳) همچنین شیوع هلیکوباکتریلوری در آندوسکوپی طبیعی ۲۰ تا ۶۰ درصد گزارش شده است.^(۴) در مطالعه حاضر نیز شیوع هلیکوباکتریلوری در آندوسکوپی طبیعی ۶۲/۲ درصد بود.